

KENNISPUNT

lokale politieke partijen

Anne Graumans, directeur

www.lokalepolitiekepartijen.nl

Position paper

In dit position paper delen we onze opgedane kennis en ervaring met het ondersteunen van lokale politieke partijen, sinds de oprichting van het Kennispunt in 2019.

950 partijen

De ruim 950 lokale politieke partijen die Nederland telt, zijn in 98% van de gevallen kleine politieke verenigingen met gemiddeld 20-30 leden. Het bestuur van de politieke partij is vooral actief in het verkiezingsjaar. Ook niet-leden zijn vaak actief voor de partij. Bij fractievergaderingen praten inwoners mee, en in campagnetijd flyer je ook als niet-lid. Lokale partijen functioneren daarmee vaak als een netwerk, waarbij je je aansluit als je iets voor je eigen gemeente wilt betekenen. Ideologie is niet de drijfveer om actief te worden voor een partij, het gaat veel meer om de cultuur, de mensen en de inzet voor de gemeente. Inkomsten komen uit de afdracht van raadsleden en wethouders en de contributie van leden.

Groei

Het percentage stemmers op lokale partijen neemt al twintig jaar toe.

Bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen in 2022 kregen lokale partijen 31,3% van de stemmen, wat vaak resulteerde in coalitiedeelname. Ruim 550 wethouders zijn actief voor een lokale partij.

Lokale partijen zijn daarmee essentieel voor de kwaliteit van het openbaar bestuur op decentraal niveau. Het bestuur van de politieke vereniging is verantwoordelijk om kandidaten te selecteren en voor te bereiden. Hoe beter dit gebeurt, hoe beter het lokale openbaar bestuur functioneert. Hetzelfde geldt voor het informeren van inwoners, het campagnevoeren en het professioneel besturen van de vereniging. Investeren in lokale politieke partijen is investeren in de lokale democratie.

Ongelijkheid versus ‘we zijn allemaal lokale partijen’

Bij bijna alle lokale partijen leeft het gevoel dat een inhaalslag nodig is om een gelijk speelveld te creëren. Vertaald naar een subsidieregeling voor decentrale politieke partijen betekent dit, dat lokale partijen meer subsidie krijgen dan afdelingen van landelijke partijen. Dit om de ondersteuning vanuit landelijke partijbureaus te compenseren. De Commissie Veling, die de Wfpp evalueerde, het expertiseteam van de VNG en verschillende wetenschappers hebben hier voorstellen voor gedaan. De omvang van het Kennispunt, ook al doen we met weinig veel, is niet van dien aard dat we een volwaardig partijbureau kunnen zijn voor 950 politieke partijen.

Een concreet voorstel is om een vast basisbedrag aan lokale partijen toe te kennen en daarna een verdeelsleutel toe te passen.

Ook de ongelijkheid in de zendtijd voor politieke partijen is een doorn in het oog. Spotjes van landelijke partijen tijdens gemeenteraadsverkiezingen, terwijl lokale partijen daar niet voor in aanmerking komen, wordt als oneerlijk ervaren.

De uitwerking van de subsidieregeling voor lokale afdelingen en lokale partijen moet hetzelfde zijn. Het kan niet zo zijn dat lokale partijen gegevens over giften of subsidies moeten publiceren op hun website en lokale afdelingen van landelijke partijen niet.

Toekomst

Al decennia wordt gesproken over een subsidieregeling voor decentrale politieke partijen als onderdeel van de versterking van de lokale democratie. Een structurele subsidieregeling in de Wet op de politieke partijen is een belangrijke stap.

Omdat de Wet op de politieke partijen niet al in 2026 in zal gaan, herhalen wij ons pleidooi om een andere manier te vinden om de subsidieregeling al wel uit te kunnen keren direct na de verkiezingen van maart 2026. Gemeenten hebben tijdens het VNG-congres in Groningen in 2023 unaniem gestemd vóór een subsidieregeling voor decentrale partijen. Praktisch gezien is GR2026 niet alleen een ideale ijkdatum voor het aantal zetels, maar ook een enorme versterking van politiek partijen in de nieuwe 4-jaarcyclus.

Over het Kennispunt

Het Kennispunt ondersteunt politieke partijen in gemeenten, provincies en waterschappen die geen gebruik kunnen maken van een landelijk partijbureau. Dat doet het door het aanbieden van informatie, het opleiden van kandidaat-politiek ambtsdragers en het ondersteunen van besturen van politieke verenigingen in het organiseren van hun partij, de campagne en communicatie. Het Kennispunt is sinds 2021 een onafhankelijke stichting en heeft sinds die tijd meer dan 650 verschillende lokale partijen getraind. Het Kennispunt ontvangt hiervoor € 350.000 subsidie van het ministerie van BZK.

www.lokalopolitiekepartijen.nl